

SANTIAGO RUSIÑOL: *Obres completes*. [Pròleg i ordenació de CARLES SOLDEVILA.] Barcelona, [Editorial Selecta, 1947]. XXIV + 2276 + (4) pàgs. (BP, III.)

En la present edició es reuneix per primera vegada un grup copiós d'obres disperses d'En Rusiñol. Al final hi ha les sèries d'articles publicats en castellà a «La Vanguardia», reunits en volum els anys 1893 i 1894, i notes diverses i cròniques escrites entre l'any 1889 i la darrera d'aquelles dates. En català, precedint les novel·les i el teatre, hi ha també diversos reculls de proses breus escrits al llarg de tota la vida d'En Rusiñol. El més antic, *Anant pel món*, està datat el 1896. S'han inclòs en les *Obres completes* les obres en col·laboració, però no les traduccions. No hi hem trobat el pròleg a l'obra de Gabriel Alomar *La columna de foc*.

El fet de tenir reunida en un volum una producció tan variada ens posa davant d'obres que potser havíem oblidat injustament. No creiem pecar d'exagerats dient que en *Anant pel món* trobem algunes de les pàgines més convincentes d'En Rusiñol. El record *A l'Yxart* és senzillament impressionant, i l'escrit que enceta el recull, *Records d'estudi*, barreja de facècia i tendresa, ens dona la fesomia completa d'En Rusiñol com a home i com a escriptor.

El pròleg de Carles Soldevila, àgil com tot el que és d'ell, descriu amb molta d'agudesa el perfil d'En Rusiñol, home i artista. Creiem un encert d'haver-li confiat el pròleg i l'ordenació del volum. En la present edició s'ha conservat la llengua de l'autor amb els seus nombrosos barbarismes. «Saborosa impuresa», diu el prologuista, «que considerem consubstancial a l'autor, consubstancial a l'època i indispensable a la seva eficàcia còmica».

Al final hi ha unes notes bibliogràfiques, amb la mateixa limitació d'altres volums de la mateixa col·lecció. D'una producció dispersa com la d'En Rusiñol hauria estat útil de donar les dates de les primeres edicions de les obres publicades en recull i dels articles que no han arribat a formar volum. Seguir aquesta norma en edicions successives no augmentaria gaire el treball de preparació i reportaria veritable utilitat.

P. B.

NARCÍS OLLER: *Obres completes*. [Precedides de *L'obra de Narcís Oller*, per MANUEL DE MONTOLIU, i seguides d'*El món de Narcís Oller*, per MAURICI SERRAHIMA.] Barcelona, Editorial Selecta, S. A., [1948]. XXXIV + 1488 pàgs. (BP, VIII.)

Aquest volum, vuitè de la «Biblioteca Perenne», reuneix en un sol cos gairebé la totalitat de l'obra literària de Narcís Oller fins ara publicada. El seu contingut és semblant al de les *Obres completes* publicades el 1928 per l'Editorial Gustau Gili, en dotze volums, però ara s'ha prescindit de les traduccions, de tres breus escrits en prosa titulats *L'Urgell*, *Les darreries d'En Venanci Vallmitjana* i *La bona als ulls*, i d'una obra de teatre, *La brusa*. No s'hi han inclòs tampoc els assaigs primerencs en castellà, els escrits inèdits o la correspondència que pugui haver-hi, com s'ha fet per a altres autors, i algun altre treball escadusser, com el *Discurs del President del Consistori dels Jocs Florals*, de 1896.

Es comprendrà, doncs, que, a part del goig que produeix una nova edició

d'obres completes del nostre gran novel·lista, i de l'estima que tenim per la tasca que duu a terme l'Editorial Selecta, en el cas present el principal interès de l'edició està en els estudis que inicien i clouen el volum, obra dels Srs. Manuel de Montoliu i Maurici Serrahima.

Per bé que duen enunciat quelcom diferents, hi ha en els dos treballs una ampla zona de coincidència. Montoliu insisteix molt en allò que separa N'Oller del Naturalisme, tot i l'admiració que aquell i els seus contemporanis sentien per l'obra de Zola, el qual escriví una lletra-prefaci per a la traducció francesa de *La Papallona*. Molt encertadament retreu Montoliu alguns passatges d'aquesta lletra, que demostren per on el nostre autor s'escapava de l'estètica de moda en el seu temps.

Serrahima jutja l'obra de N'Oller i dels seus mestres a través d'idees actuals. Això pot influir en la valoració d'alguns aspectes de la producció de N'Oller. El que és més important, però, del treball de Serrahima és l'anàlisi minuciosa i reiterativa a què sotmet l'obra del novel·lista. És interessant de comprovar que, igual que Montoliu, insisteix molt en l'emoció amb què N'Oller ha creat els seus personatges i la seva interpretació moral de la vida humana.

El text d'aquesta edició, pel que hem pogut veure, reproduceix el de les *Obres completes* del 1928.

Al final hi ha unes notes bibliogràfiques. Hom fa ja observar que no es tracta de donar una bibliografia completa, sinó algunes referències de llibres i articles interessants, que puguin ésser orientadores. Tot i aquesta salvetat, creiem que hauria hagut d'esmentar-se la *Bibliografia* que va al final del vol. XII de les *Obres completes* del 1928, signada per Jordi Rubió, i que és — no cal dir-ho — un treball bàsic.

Pere BOHIGAS

Chrestomathie franco-provençale. Recueil de textes franco-provençaux antérieurs à 1630, par PAUL AEBISCHER. Berne, A. Francke S. A., [1950]. 152 pàgs. (BR, Series altera, II.)

El franco-provençal, com és prou sabut, s'ha trobat tothora orfe d'una literatura artística. Parlat en un territori on fins ben tard estigué en ús el llatí i ben d'hora fou adoptat el francès per a tota mena de documentació, és molt poc el material escrit que ens en permeti, per als temps medievals, un coneixement a fons.

El Prof. Paul Aebischer, expert estudiós d'aquest domini lingüístic, ha aplegat en un volumet destinat a exercicis universitaris — que forma part de la sèrie «Scripta Romanica Selecta» de la «Bibliotheca Romanica» dirigida per W. v. Wartburg — quaranta-dues mostres de diverses regions, dels segles XIII al XVII, les quals són editades amb la cura que aquell erudit posa en tots els seus treballs.

Les peces publicades poden destriar-se en dues grans seccions: d'una banda, documents dels segles XIII-XV («chartes rédigées par un scribe qui n'avait que de vagues leçons sur la langue littéraire, comptes grossoyés par quelque administrateur peu féru de beau parler, listes de droits de péage qu'il fallait bien que le menu peuple pût comprendre»); de l'altra, manifestacions de poesia popular, dels segles XVI i XVII («chansons populaires, noëls, rôles de fous dans